

EDITORIAL

TAINA HORILOR

Grigore LEȘE*

O însușire esențială a cântecului popular este caracterul său vocal. Aceasta înseamnă nu numai că el este conceput inițial a fi cântat cu vocea, ci și aceea de a fi tălmăcit cu ajutorul cuvântului. Horitul este o răbufnire, este un har care nu depinde de noi, este un dat transcendent, este o șansă, este un noroc, pe care Creatorul l-a semănat în noi ca în niște „aleși”. În Lăpuș, horile sunt molcome ca și dealurile, nu stau sub tirania sfârșitului, ele ar putea continua oricât, așa cum ne sugerează Coloana fără sfârșit a lui Brâncuși.

Cel ce horește vorbește despre el sau despre alții, vorbește pentru mângâierea sa sau a altcuiva. Horea este mângâiere.

*„Horile-s de stâmpărare
La omu' cu supărare”*

De n-aș hori, aș muri. Viața mea a fost o mișcare prin învârtire! Toată viața m-am jucat. Este un joc complicat viața asta. Viața mea este un drum.

*„Drumu-i lung, pă el mă duc,
Capătu' nu i-l ajung.
De-aș ajunge capătu',
Da-o-aș mâna cu cucu,
N-aș mai înturna altu'.
De-aș ajunge marginea,
Da-o-aș mâna cu mierla,
Altu' n-aș mai înturna.
Dușe-m-aș de supărare
Da' m-ajunge doru-n cale
Și spune că drumu-i mare.
N-oi ajunje până-i Soare...”*

Până la șapte ani, de grijă mi-o purtat străbunicul Grigore și străbunica Dochia. Apoi, mama Năstăsie și tata Ion. Asta cât o putut. De la 18 ani până la 59 de ani, m-am lăsat pe mine pentru alții. O venit vremea să am grijă și de mine. Am ajuns să îmbătrânesc împreună cu mama Năstăsie.

Astăzi omul nu mai este produsul colectivității mărginite de hotarele satului, ci al umanității ce tinde către universal. Este de la sine înțeles că omenirea nu se

---

* Profesor, doctor în muzică, Universitatea din București (Facultatea de Litere) și Universitatea de Muzică din București; doctor *Honoris Causa*.

va mai întoarce niciodată la vechiul sistem de instruire și educație, dar mecanismele lui specifice ar putea oferi sugestii utile pentru perfecționarea celui modern lipsit de căldură, dar și de franchețea celui tradițional popular, despre care se știe că a asigurat puritatea morală a satului.

Plăcerea de a asculta muzică nu este o exaltare a trupului, este o plăcere controlată cerebral, este o plăcere provenită din înțelegerea completă a unui mesaj, din perceperea articulațiilor ascunse ale discursului musical, este o chestiune de comunicare între interpretul muzicii și ascultătorii ei. De ani de zile ne-am străduit să ne schilodim spiritul. Actele artistice fără valoare sunt la fel de păgubitoare, grave pentru societate, ca infracțiunile și vor trebui pedepsite ca atare.

Până nu vom demonstra lumii ce înseamnă doina și dorul, vom fi mereu confundați cu alte spații etno-folclorice.

Până la trei ani am gungurit pe lângă mama. Într-o zi, mama a zis către tata: „Mă, Ion, doară Grigore știe cânta?”. Când am auzit că mama zice că știu cânta, am ieșit în grădină și m-au auzit vecinii horind.

O vecină a strigat-o pe mama și a-ntrebat-o: „Grigore o horit asară?”. „Grigore, dară?”. „Vai, da' mândru horește?”.

Când am auzit că vecinii zic că știu hori, am ieșit în sat. Și-am horit în sat. Când mergea mama la biserică, au oprit-o oamenii: „Tu, Năstăsie, vreau să te întreb oarece, al tău îi copchilu?”. „Al meu”. „Horește fain!”.

Ei, când am auzit că zic oamenii din satul meu că știu hori, m-am dus pe sate. Și-am horit pe toate satele și toți oamenii au zis că știu hori. Se rumpeau ușile la căminele culturale... Când am văzut asta, m-am dus să cânt la oraș, apoi în Capitală, și toți oamenii au zis că știu hori. Apoi am plecat prin țări vecine unde m-au lăsat, și vecinii au zis și ei că știu cânta. Când am ajuns să fiu liber m-am dus să horesc prin toată lumea. Da, dar pentru asta mi-au trebuit 55 de ani.

Când nu s-a mai hori, s-a gâta lumea!

prof. dr.
Grigore Leșe